

Gemensam nordisk arbetsgrupp bildad

NordOA

En informell nordisk samarbetsgrupp har bildats för att diskutera policyfrågor rörande Open Access. Ordförande i gruppen är professor Bo-Christer Björk, Svenska Handelshögskolan i Helsingfors. Från Sverige deltar Lars Bjørnshauge, universitetsbibliotekarie i Lund, Jan Hagerlid, 1:e handläggare på BIBSAM och professor Inge-Bert Täljedal, rektor vid Umeå Universitet. Från Finland deltar också professor Claus Montonen, Helsingfors Universitet och Kristiina Hormia-Poutanen, Nationalbiblioteket. Från Norge deltar professor Rune Nilsen, Universitetet i Bergen, Jostein Helland Hauge, Universitetsbiblioteket i Bergen och Carol Van Nuys, ABM-utvikling. Från Danmark deltar Birte Christensen-Dalsgaard, Statsbiblioteket i Århus, Hanne Marie Kværndrup, DEF sekretariatet Biblioteksstyrelsen, Mogens Sandfær, Danmarks Tekniske Videncenter och från Island Jörundur Gudmundsson Islands Universitet och Thorstein Hallgrimsson, Nationalbiblioteket.

Nordiska avtal till stöd för Open Access

Danmark, Norge och Finland har slutit avtal med BioMed Central

Danmark, Norge och Finland har beslutat att på nationell nivå stödja Open Access till den forskning de finansierar med offentliga medel. All biomedicinsk forskning vid såväl universitet som sjukhus kan nu publiceras i BioMed Centrals 120 OA-tidskrifter utan att separata artikelavgifter debiteras. Pressrelease för det norska avtalet ligger på <http://www.biomedcentral.com/info/about/pr-releases?pr=20041018>

I UK har ett nationellt avtal för samtliga universitet varit i kraft sedan mars 2003. Även NHS National Health Service, England har slutit ett heltäckande avtal.

Deklarationer till stöd för Open Access

Sverige

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har undertecknat Berlindeklarationen

Vid det årliga förbundsmötet den 21 oktober beslöt SUHF att underteckna Berlindeklarationen (**SUHF protokollsutdrag**)

<http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/>

[berlindeclaration.html](http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html). Det är ett principiellt viktigt

ställningstagande eftersom SUHF organiserar samtliga universitet och högskolor genom sina rektorer och förvaltningschefer. **Läs mer i detta nummer.**

Skottland

The Scottish Declaration on Open Access

antogs av The Scottish Science Information Strategy Working Group den 11 oktober. Man föreslår bl.a. att

forskningsanslagsgivare ställer villkoret att publikationer som är resultat av anslagsfinansierad forskning skall vara tillgängliga i öppna arkiv via egenarkivering.

De universitet som undertecknar deklARATIONEN förbinder sig att sätta upp öppna arkiv och att kräva att deras forskare arkiverar sina publikationer där så snart det är praktiskt möjligt.

Nu återstår att se om/när deklARATIONEN antas av de skotska forskningsråden.

<http://scuri.ac.uk/WG/SSISWGOA/declaration.htm>

Italien

Messinadeklarationen

Vid en konferens om Open Access arrangerad av CRUI (Council of Rectors of Italian Universities) i Messina 4-5 november undertecknade 31 italienska universitet och ett forskningscentrum "The Messina Declaration - Italian declaration supporting the Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities".

CRUI hoppas att stödet från rektorerna vid så många av de italienska universiteten skall få ett avgörande inflytande på den fortsatta utvecklingen av Open Access i Italien och att rektorernas ställningstagande även kommer att involvera forskarvärlden.

<http://www.aepic.it/conf/index.php?cf=1>

Ryssland

Declaration of the International Conference "Information as Public Domain: Access through Libraries" <http://www.nlr>.

ru:8101/tus/271004/index_e.html

27-29 oktober 2004 var St. Petersburg värd för den internationella konferensen "Information as Public Domain: Access through Libraries" med representanter för offentliga myndigheter, akademiska forskningsorganisationer, bibliotek m fl från Armenien, Azerbadjan, Georgien, Kazakstan, Kirgistan, Moldavien, Ryssland, Storbritannien, Tadjikistan, Ukraina, USA och Vitryssland.

Vid konferensens plenarsession gjordes följande gemensamma uttalande:

"För informationspolitiken i demokratiska nationer bör det vara en grundläggande princip att all information producerad av offentliga instanser skall ligga på den publika domänen. Offentliga myndigheter liksom bibliotek, arkiv och andra tillhandahållare av information bör ta på sig det primära ansvaret att främja öppenhet och publik tillgänglighet. Alla undantag från huvudregeln om fritt tillgänglig information skall motiveras, minimeras och stödjas av gällande lag. Den nationella informationspolitiken och därtill hörande lagstiftning bör baseras på en presumerad öppen access till offentlig information."

Man underströk också vikten av att implementera de nyckeldokument som antogs vid World Summit on Information Society, dvs Declaration of Principles and Plan of Action (2003) <http://www.itu.int/wsis/> liksom Policy guidelines for the development and promotion of government public domain information (UNESCO, 2004). http://www.oegdi.at/IFAP/IFAPCouncilMeeting_05-2004.doc eller <http://www.unesco.org/webworld/ifap>

Studie av de ekonomiska effekterna av alternativa affärsmodeller för vetenskapliga tidskrifter

ALPSP (Association of Learned and Professional Society Publishers), AAAS (American Academy for the Advancement of Science) och HighWire Press finansierar gemensamt en stor studie av både ekonomiska och icke-ekonomiska effekter av olika former av Open Access publicering. Studien utförs av Kaufman-Wills Group, LLC. HighWire Press och DOAJ har undersökts. Preliminära resultat har presenterats vid ett HighWire seminarium i oktober samt vid ett ALPSP/SSP möte 8 november (SSP Society for Scholarly Publishing) <http://www.alpsp.org/openacc.htm>

Nytt från Public Library of Science

PLoS Medicine - premiärnummer 19 oktober <http://www.plosmedicine.org/>

Programförklaring: "Prescription for a Healthy Journal: Take monthly, at no cost; reaches six billion".

Dr. Richard Smith, styrelseledamot i PLoS Medicine och välkänd tidigare redaktör för BMJ: "The launch of PLoS Medicine provides an opportunity to reinvent medical journals. Publishers have made money by restricting access to research and limiting the development of new ideas. And I hope that free access to research will encourage greater public understanding of science. It will certainly be a boon for patients, many of whom are more even eager than doctors to access the latest research."

PLoS Biology – redan ett år <http://www.plosbiology.org/>

För ett år sedan lanserade Public Library of Science sin första tidskrift PLoS Biology. Antalet insända manuskript har ökat stadigt under året. Mellan 2003-10-13 och 2004-09-30 fick man in totalt 651 forskningsartiklar från 38 länder, däribland Danmark, Finland, Norge och Sverige. 140 originalartiklar publicerades och dessutom 254 artiklar i magasinsektionen. Användningen har varit mycket hög med totalt över en miljon nerladdningar av fulltextdokument (enligt COUNTER); i snitt drygt 85 000 nerladdningar per månad. Bara under september 2004 redovisades 108 328 fulltextnerladdningar. Om man räknar träffar hade PLoS Biology över 43 miljoner träffar under tidsperioden, de första dagarnas våldsamma anstormning oräknad. Ytterst få författare har ansökt om befrielse från artikelavgiften (USD 1500).

Open Access i UK

Regeringen har nu svarat på den rapport : "Scientific Publications: Free for all?" som House of Commons Science and Technology Select Committee lade fram den 20 juli i år. Svaret "Responses to the Committee's Tenth Report, Session 2003-04, Scientific Publications: Free for All?" finns på <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmsctech/1200/1200.pdf>

Svaret innebar en besvikelse för kommittén, framför allt oviljan att anamma rapportens förslag till regeringen att finansiera uppsättandet av öppna universitetsarkiv och att kräva att författare till artiklar baserade på offentligt finansierad forskning deponerar kopior av dessa artiklar i universitetens öppna arkiv.

Parlamentskommitténs andra svar på regeringens respons kan läsas på http://www.parliament.uk/parliamentary_committees/scitech081104.cfm

Ledamöterna beskyller bl. a regeringen för att alltför mycket ha lyssnat på DTI, the Department for Trade and Industry, som i sin

tur sägs ha varit påverkat av starka lobbygrupper från förlagssidan.

Financial Times skriver i en intressant ledarkommentar den 9 november:

"Although the angry MPs may have gone too far in accusing the Department of Trade and Industry of kow-towing to the publishing lobby at the expense of British science, the government should not have taken such a negative stance. A more measured response would have been to adopt some of the committee's suggestions for establishing Britain as a test-bed for open access journals, with publishing and peer review costs met ultimately by the research funding agencies, while making clear that there would be no precipitate move away from the existing system.

The main reason for considering a change now is that computer and communications technology make it possible, for the first time, to disseminate research results far beyond the traditional purchasers of scientific journals, such as university libraries. There is a powerful ideological argument that the public, having funded the research in the first place, should not have to pay again to see the results. /- -/

Although the lukewarm attitude of the government will disappoint open access activists, the publishing industry must recognise the growing international pressure for fundamental change. The Wellcome Trust is determined to introduce open access publishing through the £400m a year it spends on biomedical research and there are powerful voices for reform in the US and elsewhere in Europe. A fair compromise might be to give journals six months exclusivity and then guarantee free public access."

Enligt en talesman för RCUK (Research Councils UK) är forskningsråden inte beroende av regeringens inställning utan är fria att implementera rapportens rekommendationer om de så önskar. RCUK väntas komma med en programförklaring rörande Open Access i början av 2005.

(The Scientist 9/11 <http://www.biomedcentral.com/news/20041109/02/>)

Open Access i USA

Med överväldigande majoritet antog den 9 september Representanthuset the House Appropriation Committee´s rekommendation till NIH (National Institutes of Health) att erbjuda Open Access via PubMed till artiklar som är resultat av forskning finansierad av NIH, dvs drygt 50 000 artiklar per år. Senatens budgetkommitte har emellertid inte inkluderat denna rekommendation i sitt budgetförslag. En s.k. Conference Committee skall nu försöka överbrygga skillnaderna mellan de två förslagen.

Processen för NIH behöver inte fördröjas eftersom de nu planerar revidera sina riktlinjer för anslagstilldelning. Detta har de mandat att göra på egen hand utan att behöva invänta ny lagstiftning. NIH-planen finns på:

<http://a257.g.akamaitech.net/7/257/2422/>

[06jun20041800/edocket.access.gpo.gov/2004/04-21097.htm](http://www.access.gpo.gov/2004/04-21097.htm)

Stöd från EAHIL

European Association for Health Information and Libraries är en av de organisationer som öppet uttalat sitt stöd för NIH:s policy för Open Access. EAHIL har också sänt sina synpunkter till UK Parliament Science and Technology Select Committee Inquiry om vetenskaplig publicering.

Se EAHIL newsletter No 69 (Open Access)

<http://www.eahil.org/newsletter/69/69%20.pdf>

<http://www.eahil.org/newsletter/newsletters.htm>

"What makes searching scientific and medical literature online frustrating?"

The Science Advisory Board, en internationell panel med 22 319 medlemmar inom naturvetenskap och medicin har publicerat resultaten av en enkät om vad som är mest frustrerande för forskare när de söker information på webben. Nära 80% av de 1 400 svarande anger att barriärer för tillgång till fulltextdokument är det absolut mest irriterande. <http://www.scienceboard.net/community/news/news.214.html>

Science Commons

<http://science.creativecommons.org/>

Creative Commons lanserar Science Commons 1 januari 2005. Science Commons uppgift är att uppmuntra vetenskapliga innovationer genom att göra det enklare för forskare, universitet och industrin både att använda litteratur, data och annan vetenskaplig intellektuell egendom och att dela kunskaper sinsemellan. Science Commons mål är att inom rådande upphovsrätts- och patentlagstiftning arbeta för att främja legala och tekniska åtgärder som undanröjer barriärer för kunskapsdelning. Science Commons är ett försök att tillämpa Creative Commons filosofi och verksamheter på det vetenskapliga området.

Uppsök

I november lanserades LIBRIS Uppsök, en fritt tillgänglig söktjänst

för examensarbeten och studentuppsatser gjorda vid svenska lärosäten. <http://uppsok.libris.kb.se/sru/uppsok>

Uppsök erbjuder möjligheten att i en söktjänst söka efter, läsa och ta del av flera tusen examensarbeten och studentuppsatser från svenska högskolor. Målgruppen för söktjänsten är främst studenter, allmänhet och näringsliv som behöver lättillgänglig information inom något ämne. För närvarande bidrar ett tiotal svenska universitet och högskolor till innehållet i Uppsök, med flera högskolor som anslutes inom kort.

ScieCom Workshop i Lund 2005-01-21

"Har du grepp om begreppen? Att undervisa forskare och doktorander i vetenskaplig kommunikation."

Den dynamiska utvecklingen inom vetenskaplig kommunikation har medfört många frågor om vilka konsekvenser nya publicerings- och finansieringsmodeller kan få för forskare och forskning. Flera av de begrepp och koncept som diskuteras är okända för forskarna och det är viktigt att kunna ge dem korrekt information .

Boka dagen redan nu och sprid information till alla som är involverade i denna typ av undervisning.

Mer information på http://www.lub.lu.se/sciecom/workshop_050121.html

ScieComs redaktion

ScieComs redaktion har utökats, se [kontaktsidan!](#)

Nyheter och Notiser är sammanställda av **Ingegerd Rabow**, projektledare ScieCom, förste bibliotekarie Lunds Universitets Bibliotek, Biblioteksdirektionen
Ingegerd.Rabow@lub.lu.se